

Asia: VN/36135/2023

**Luonnos hallituksen esitykseksi laeiksi terveydenhuoltolain 7 a §:n, sosiaalihuoltolain ja sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä annetun lain 36 §:n muuttamisesta**

Taustatiedot lausunnonantajalta

Organisaatio tai vastaajataho

Muu järjestö tai yhdistys

Kysymys viranomaisille, mikä on lausuntoa käsitelleen toimielimen nimi ja käsittelypäivämäärä?

-

Lausunnonantajan lausunto

Onko ehdotus sosiaali- ja terveydenhuollon palveluvalikoiman periaatteista säätämisestä kannatettava?

Kyllä

Perustelut ja lisähuomiot esityksen kannatettavuutteen liittyen.

-

Antaako esitysluonnos riittävän ja oikean kuvan lakiehdotusten taloudellisista vaikutuksista (jakso 4.2)?  
Voitte perustella näkemystänne tähän.

-

Antaako esitysluonnos riittävän ja oikean kuvan lakiehdotusten muista vaikutuksista (jakso 4.2)? Voitte perustella näkemystänne tähän.

Esityksessä todetaan, että vaikutukset kohdentuisivat pääasiassa julkisia sosiaali- ja terveystalouksia käyttäviin henkilöihin ja erityisesti paljon julkisia sosiaali- ja terveystalouksia käyttäviin henkilöihin. Työttömät ovat yksi pääasiassa julkisten sosiaali- ja terveystalouksien varassa oleva ryhmä, joka kuitenkin tutkimusten mukaan käyttää palveluita vähemmän, kuin tarvetta olisi. Työttömien Keskusjärjestö on huolissaan, lisääkö lakiehdotus entisestään tämän ryhmän eriarvoisuutta ja heikentää tarvittaviin palveluihin pääsyä.

**Onko lakiehdotuksilla jotain sellaisia vaikutuksia, joita esitysluonnoksessa ei vielä ole otettu huomioon, ja jos on, niin millaisia vaikutuksia?**

-

**Kommenttinne pykälästä ja säännöskohtaisista perusteluista: Terveysturvalaki 7 a §**

Esityksessä (s. 39) todetaan näin: ”Mikäli yksittäinen terveydenhuollon menetelmä on osa sosiaali- ja terveydenhuollon tai muutoin poikkihallinnollisia (esimerkiksi yhdessä työllisyyspalveluiden kanssa toteutettavia) palveluketjuja ja -kokonaisuuksia, tulee vaikuttavuutta ja kustannusvaikuttavuutta pyrkiä arvioimaan menetelmäkohtaisen arvioinnin lisäksi osana kokonaisuutta. Esimerkiksi yksittäinen terveystarkastus saattaisi vaikuttaa yksinomaan terveydenhuollon toimintana vaikuttamattomalta ja kalliilta, mutta osana integroitua palvelukokonaisuutta sen merkitys työkyvyn ja työllistymisen kannalta voisi olla kuitenkin täysin oleellista. Tämän vuoksi palveluvalikoiman määrittelyä koskevassa kokonaisharkinnassa periaatteita pyritään tarkastelemaan laajasta näkökulmasta ja huomioimaan myös menetelmän vaikutukset muiden relevanttien toimialojen kustannuksiin.”

Työttömien Keskusjärjestö pitää tätä esitystä erittäin kannatettavana. Sosiaali- ja terveydenhuollon palveluissa tulisi sisäistää ajatus, että työttömän henkilön työllistyminen ja sen tukeminen työkykyä edistämällä on terveyttä edistävää ja sairauksia ennaltaehkäisevää ja siten kustannusvaikuttavaa toimintaa, johon kannattaa panostaa. Myös sosiaalipalveluiden ja terveysturvalakien väliseen yhteistyöhön ja yhteisiin vaikuttavuustavoitteisiin tulisi kiinnittää huomiota.

**Kommenttinne pykälästä ja säännöskohtaisista perusteluista: Sosiaali- ja terveydenhuollon palveluvalikoimasta 30 a §**

Vaikuttavuuden arvioinnin ja palveluvalikoimaan sisällyttämisen osalta perustelutekstissä tuodaan esille monia tähän liittyviä haasteita, huomioitavia näkökohtia, periaatteiden päällekkäisyyksiä sekä yksilöllisiä ja tilannekohtaisia vaihteluita, jotka vaativat kokonaisharkintaa käytännön soveltamistilanteessa. Lisäksi on huomioitava lakisääteiset velvollisuudet. Epäselväksi jää, miten uudet periaatteet tulevat selkeyttämään nykyistä tilannetta, jossa toimitaan kovissa säästöpainneissa, ja miten valmisteilla oleva muu sosiaali- ja terveydenhuollon uudistaminen suhteutuu tähän esitykseen.

**Kommenttinne pykälästä ja säännöskohtaisista perusteluista: Sote-järjestämislaki 36 §**

-

**Liittyykö esitysluonnoksen mukaisten sosiaali- ja terveydenhuollon palveluvalikoiman periaatteiden soveltamiseen haasteita, ja jos liittyy, niin millaisia ja miten haasteita voisi mielestänne ratkaista?**

On huomioitava, että järjestöjen tekemä matalan kynnyksen työ, vertaistuki ja työttömien hyvinvointia ja toimintakykyä tukeva toiminta edistävät väestön terveyttä ja ehkäisevät raskaamman palvelutarpeen syntyä. Näiden vaikutukset näkyvät usein vasta pitkällä aikavälillä, mutta ne ovat keskeisiä sekä kustannusvaikuttavuuden että yhdenvertaisuuden näkökulmasta.

Esityksen jatkovalmistelussa ja toimeenpanossa on varmistettava, että palvelujen ja menetelmien arvioinnissa tunnistetaan myös järjestöjen tuottaman ennaltaehkäisevän työn merkitys, jotta päätökset eivät johda matalan kynnyksen tuen, työttömien palvelujen tai sosiaalista osallisuutta vahvistavan toiminnan heikkenemiseen.

### **Muita näkemyksiä ja täsmennysehdotuksia?**

Palvelukokonaisuuksien, niiden vaikuttavuuden ja hyvien käytäntöjen arvioinnissa olisi näkemyksemme mukaan arvokasta hyödyntää myös koulutettuja kokemusasiantuntijoita.

Haapakoski Jukka  
Työttömien Keskusjärjestö ry - Heli Niromaa, Ulla-Maija Kopra